

Doctor of Philosophy in Social Sciences Association
Ramkhamhaeng University

การจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม Logistic Management as Historical and Cultural of Tourism in Nakhon – Pathom Province.

ดร.ชัยฤทธิ์ ทองรอด¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ใช้รูปแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงระหว่างการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยว ศึกษาความพึงพอใจต่อระบบการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐม และศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้มีส่วนได้เสีย (Stake Holder) ต่อการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐม ข้อมูลที่ได้จะเป็นแนวทางให้ผู้บริหาร ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหาแนวทางในการพัฒนาระบบโลจิสติกส์การท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการเพื่อให้นักท่องเที่ยวที่มีความพึงพอใจและเดินทางมาท่องเที่ยวที่จังหวัดนครปฐมในโอกาสต่อไป

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติค่าที (t-test) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ผลการวิจัย พบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมานครปฐมส่วนใหญ่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร เคยมานครปฐมแล้ว 2-3 ครั้ง มากับครอบครัว มาด้วยรถยนต์ส่วนตัว เลือกพักอาศัยที่โรงแรม ค้นคว้าหาข้อมูลจากเว็บไซต์/โซเชียลมีเดีย วัตถุประสงค์หลักในการท่องเที่ยวคือ ทำบุญไหว้พระ เหตุผลที่มาท่องเที่ยว นครปฐมเพราะมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมน่าสนใจ ค่าใช้จ่ายต่อครั้ง 1,000-2,000 บาท สถานที่ที่เคยไปแล้วคือ พุทธมณฑล พระปฐมเจดีย์ และพิพิธภัณฑน์หุ่นขี้ผึ้งไทย ในอนาคตนักท่องเที่ยวจะกลับมาท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐมอีกและจะแนะนำผู้อื่นให้มาท่องเที่ยวนครปฐม

ความพึงพอใจต่อการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐมภาพรวมนักท่องเที่ยวพึงพอใจในระดับมาก ส่วนด้านที่นักท่องเที่ยวพึงพอใจมากที่สุด ได้แก่ การเคลื่อนไหวด้านสารสนเทศ ความสะดวกสบายที่ได้รับจากการท่องเที่ยว การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ส่วนด้านที่ นักท่องเที่ยวพึงพอใจน้อย ได้แก่ สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว การไหลเวียนทางการเงิน และการไหลทางกายภาพ ตามลำดับ

คำสำคัญ : การจัดการโลจิสติกส์ เชิงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม จังหวัดนครปฐม

¹ รองคณบดีฝ่ายวิจัยและพัฒนา วิทยาลัยโลจิสติกส์และซัพพลายเชน มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Abstract

This research is combined between qualitative and quantitative research. The objectives of this research are to study the tourism behavior, satisfaction of community and stakeholder to tourism logistic management system in Nakhon Pathom Province. in addition to study the community participation therefore the data would be the administration guideline so the related person could find the guideline of logistic system development of tourism to deliver the demand and matched to tourist's satisfaction to make sure that to visit in Nakhon Pathom Province next time

Data analysis statistic such as Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation, t-test and One-way ANOVA result found that mainly tourists in Nakhon Pathom Province were to live in Bangkok ever been there around 2-3 times and coming with their family by own car and rest in hotel additional they found information from website/ social media. The majority objective of tourism in there was to make merit. The reason why they went to Nakhon Pathom Province was it had historical tourism and cultural interesting in and expenditure around 1,000 – 2,000 Baht per time. The population places were Buddhist diocese, Phra Pathomm Chedi and Thai Human Imagery Museum. In forward, tourist will be back in Nakhon Pathom Province again and they might suggest other person go to there

Overview of satisfaction with logistic management of tourism in Nakhon Pathom Province was tourists satisfied with high level, most satisfied in term of information, comfortable, accessing to tourist location while the tourists were satisfied with high level such as tourist attraction, the flow of financial and physical flow respectively.

Keywords : Logistic Management, Historical, Cultural, Nakhon Pathom Province.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสถานการณ์การท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐม มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาอย่างต่อเนื่องทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเพราะอยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร การเดินทางสะดวกสบายสามารถมาด้วยรถยนต์ส่วนตัว หรือรถโดยสารสาธารณะ และร่วมมือกับธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เช่น ชมรมกลุ่มแท็กซี่สนามบินตอนเมือง การท่องเที่ยว นครปฐมส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบครบวงจร หรือเรียกว่า “เที่ยว 3 อิม” คือ อิมบุญ อิมทอง และอิมใจ” ส่วนระบบการจัดการโลจิสติกส์มีความสะดวกเนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวอยู่ใกล้กันทำให้การเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัว หรือรถสาธารณะมีค่าใช้จ่ายไม่แพง และสามารถที่จะท่องเที่ยวภายในวันเดียวได้

ส่วนด้านศักยภาพ และความพร้อมของผู้มีส่วนได้เสีย (Stake Holder) การจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางรัฐบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลให้การสนับสนุนโดยให้งบประมาณผ่าน อบต. มาสร้างที่จอดรถเพิ่มขึ้น และเพิ่มรถยนต์สาธารณะในจุดต่างๆ ให้พอเพียงกับปริมาณนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นทุกปี และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ จะเปิดให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม เพื่อความโปร่งใส เช่น การบริหารงานของตลาดน้ำวัดดอนหวายจะมีคณะกรรมการร่วมกันบริหารงาน จำนวน 15 คน มาจากผู้แทนวัด ตัวแทนจากตลาด ตัวแทนชุมชน และผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่น เช่น ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เทศบาลตำบล เจ้าอาวาส เป็นต้น ทั้งนี้การพัฒนาการท่องเที่ยวได้ทำควบคู่กับการพัฒนาคนในชุมชนและให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผน ตัดสินใจ ประเมินผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมภาคบริการที่มีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจของประเทศ เพราะนอกจากจะสร้างรายได้โดยมีมูลค่าเป็นอันดับหนึ่งของการค้าบริการรวมของประเทศแล้วในแต่ละปีสามารถสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศในรูปแบบเงินตราต่างประเทศปีละหลายแสนล้านบาท ขณะเดียวกันธุรกิจการท่องเที่ยวยังเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดธุรกิจเกี่ยวเนื่องอีกมากมาย ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยตรง อาทิ ธุรกิจขนส่ง ธุรกิจโรงแรมที่พัก ภัตตาคาร ร้านอาหาร การคมนาคมขนส่ง ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจขายของที่ระลึก ธุรกิจที่เกี่ยวข้องทางอ้อม อาทิ การผลิตสินค้าเกษตรกรรม และการผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน เป็นต้น รัฐบาลให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวภายในประเทศมาตลอดโดยกำหนดให้เป็นวาระแห่งชาติและบรรจุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) กำหนดทิศทางการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวไทยในอนาคตว่าต้องพัฒนาไปสู่ความมั่นคง (Stability) ความมั่งคั่ง (Prosperity) และความยั่งยืน (Sustainability) ซึ่งไทยมีจุดแข็งในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ความมีอัธยาศัยไมตรี มีจุดดึงดูดใจที่เป็นเอกลักษณ์และนวัตกรรมด้านการบริการใหม่ๆ ผลการสำรวจของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ช่วงวันหยุดปีใหม่ 31 ธ.ค. 2557-5 ม.ค. 2558) พบว่า จังหวัดยอดนิยมที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวในประเทศมากที่สุด 10 อันดับแรก ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ภูเก็ต ชลบุรี กาญจนบุรี นครปฐม นครราชสีมา สงขลา เชียงใหม่ ประจวบคีรีขันธ์ สุราษฎร์ธานี และสุโขทัย ตามลำดับ (The Nation, 2558)

จังหวัดนครปฐมได้กำหนดยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวจังหวัด (พ.ศ. 2558-2561) มุ่งเน้นส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมอันดับต้นของประเทศ เน้นพัฒนาระบบการบริหารจัดการและกลไกการท่องเที่ยว (สำนักสถิติจังหวัดนครปฐม, 2557) ซึ่งการมีระบบการจัดการโลจิสติกส์ที่ดีจะทำให้สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) พร้อมนำนักท่องเที่ยวไปยังสถานที่ท่องเที่ยวได้อย่างคล่องตัวและอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่ง ชัยธวัช ทองอินทร์ (2549) กล่าวถึง ยุทธศาสตร์ของระบบโลจิสติกส์สำหรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวว่าไม่ได้พิจารณาแต่เฉพาะในเรื่องของสถานที่ท่องเที่ยวหรือการคมนาคมเพื่อให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวเท่านั้น หากต้องอาศัยการบูรณาการแบบองค์รวมทั้งในด้านของการพัฒนาบุคลากร การพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว การกำหนดจุดยืนด้านการท่องเที่ยวที่ชัดเจน อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องและอุตสาหกรรมสนับสนุน ตลอดจนการส่งเสริมของภาครัฐนับเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อยุทธศาสตร์ระบบโลจิสติกส์สำหรับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว การจัดการโลจิสติกส์สำหรับการท่องเที่ยวเป็นการจัดการให้สะดวก ทันเวลา สะดวกสบายปลอดภัย ตรงตามความต้องการ (มิ่งสรรพ์ ขาวสะอาด, 2550) ในขณะที่ คมสัน สุริยะ (2551) กล่าวถึง แนวคิดเกี่ยวกับโลจิสติกส์การท่องเที่ยว (Tourism Logistics) ว่ามีคล้ายคลึงกับการขนส่งสำหรับการท่องเที่ยว (Tourism and Transport) แต่ครอบคลุมกว้างกว่าโดยโลจิสติกส์การท่องเที่ยวครอบคลุมใน 3 ประเด็นคือ การขนส่งนักท่องเที่ยวและวัตถุดิบของ (Physical

Flow) การให้และรับข้อมูลข่าวสาร (Information Flow) และการรับจ่ายเงิน (Financial Flow) ขณะที่การขนส่งสำหรับการท่องเที่ยวจะครอบคลุมเฉพาะเรื่องการเดินทางนักท่องเที่ยวและวัตถุดิบของเท่านั้น ส่วน ไพรัช พิบูลย์รุ่งโรจน์ (2552) กล่าวถึง โลจิสติกส์การท่องเที่ยวว่าประกอบด้วยมุมมองด้านโลจิสติกส์ของนักท่องเที่ยว (Logistics of Tourists) และด้าน โลจิสติกส์ของการให้บริการการท่องเที่ยว (Logistics of Tourism Service)

จากความสำคัญของการท่องเที่ยวดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงศึกษาการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม ผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นข้อมูลให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดนครปฐม ปรับปรุง พัฒนาระบบโลจิสติกส์ของจังหวัดให้สอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวและความต้องการของนักท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวพึงพอใจและกลับมาท่องเที่ยวที่จังหวัดนครปฐมอีก

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระบบการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐม
3. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้มีส่วนได้เสีย (Stake Holder) กับการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐม

สมมติฐานการวิจัย

นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐมแตกต่างกันตามข้อมูลส่วนบุคคล

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยว ผู้วิจัยศึกษาองค์ประกอบของโลจิสติกส์การท่องเที่ยว จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ (1) การเคลื่อนไหวด้านกายภาพ (Physical Flow) (2) การเคลื่อนไหวด้านสารสนเทศ (Information Flow) (3) การเคลื่อนไหวทางการเงิน (Financial Flow) (4) ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) (5) สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว (Attraction) (6) ความสะดวกสบาย (Amenity) ที่ได้รับจากการท่องเที่ยว

ประชากรที่ใช้แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ ประชากรที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interviewing) จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) กับการจัดการการท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐม ได้แก่ ผู้นำชุมชนประชาชนในพื้นที่ และผู้ประกอบการท่องเที่ยว ส่วนประชากรที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐม จำนวน 400 คน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดนครปฐม
2. ทราบถึงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยว

3. ทราบถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้มีส่วนได้เสีย (Stake Holder) กับการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐม

4. เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้บริหาร ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหาแนวทางในการพัฒนาระบบโลจิสติกส์การท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจและเดินทางมาท่องเที่ยวที่จังหวัดนครปฐมในโอกาสต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้รูปแบบแบบผสมผสานระหว่าง การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interviewing) กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) กับการท่องเที่ยว ได้แก่ (1) ผู้ประกอบการเรือท่องเที่ยว “ศรีสวัสดิ์ ย้อนยุค” (2) นายกเทศบาลตำบลบางระทิก อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม (3) นายกองคัดการส่วนตำบลลำพญา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative) ใช้แบบสอบถามจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวนครปฐมที่เมืองเก่ากำแพงแสน พระราชวังสนามจันทร์ ลานแสดงช้างและจระเข้สามพราน ตลาดท่านาหรือตลาดนครชัยศรี และตลาดน้ำดอนหวาย แต่เนื่องจากไม่ทราบกลุ่มประชากรที่แน่ชัด จึงหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2555) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

1. แบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย สถานการณ์ การท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐม ระบบการจัดการ โลจิสติกส์การท่องเที่ยว ศักยภาพและความพร้อมของผู้มีส่วนได้เสีย (Stake Holder) ด้านการจัดการ โลจิสติกส์ การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

2. แบบสอบถาม แบ่งเป็น (1) ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว (2) พฤติกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ ความถี่ในการท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐม วัตถุประสงค์การท่องเที่ยว ช่วงเวลาที่มาท่องเที่ยว จำนวนวันที่ท่องเที่ยว บุคคลร่วมเดินทางท่องเที่ยว พาหนะที่ใช้เดินทาง กิจกรรมที่ทำระหว่างการท่องเที่ยวเที่ยวและแหล่งข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ (3) ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อระบบการจัด การโลจิสติกส์จังหวัดนครปฐม ได้แก่ (1) การเคลื่อนไหวด้านกายภาพ (Physical Flow) (2) การเคลื่อนไหวด้านสารสนเทศ (Information Flow) (3) การเคลื่อนไหวทางการเงิน (Financial Flow) (4) ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) (5) สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว (Attraction) (6) ความสะดวกสบาย (Amenity) ที่ได้รับจากการท่องเที่ยว (4) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติค่าที (t-test) วิเคราะห์ความ

แปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD (Least-Significant Difference)

ผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิจัยเชิงปริมาณ แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

1.1 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยว เป็นหญิง ร้อยละ 80.0 เป็นชาย ร้อยละ 20.0 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-30 ปี ร้อยละ 40.8 มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 39.0 มีอาชีพเป็นข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 29.8 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 บาท ร้อยละ 36.0 และมีที่พักอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 59.0

1.2 พฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยว พบว่า ในรอบปีที่ผ่านมานักท่องเที่ยวเคยมาจังหวัดนครปฐมแล้ว 2 ครั้ง ร้อยละ 84.5 โดยมากับครอบครัว ร้อยละ 53.5 มาด้วยรถยนต์ส่วนตัว ร้อยละ 42.8 ใช้เวลาท่องเที่ยว 2-3 วัน ร้อยละ 38.5 ส่วนใหญ่พักที่โรงแรม ร้อยละ 58.8 ค้นหาข้อมูลการท่องเที่ยวจากเว็บไซต์/โซเชียลมีเดีย ร้อยละ 69.5 มีวัตถุประสงค์เพื่อทำบุญไหว้พระ ร้อยละ 67.8 เหตุผลที่เลือกมาจังหวัดนครปฐม เพราะมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่น่าสนใจ ร้อยละ 59.5 ค่าใช้จ่ายต่อครั้ง 1,000-2,000 บาท ร้อยละ 40.3 สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดนครปฐมที่เคยมาแล้ว ได้แก่ พุทธมณฑล พระปฐมเจดีย์ และพิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้งไทย ตามลำดับ

1.3 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวจังหวัด

นครปฐมภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่นักท่องเที่ยวพึงพอใจมากที่สุด ได้แก่ การเคลื่อนไหวด้านสารสนเทศ ความสะดวกสบาย การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ส่วนด้านที่นักท่องเที่ยวพึงพอใจมากที่สุด ได้แก่ สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว การไหลเวียนทางการเงิน และการไหลทางกายภาพ ตามลำดับ

1.4 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่านักท่องเที่ยวที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐมในภาพรวมและด้านการเคลื่อนไหวด้านสารสนเทศและความสะดวกสบายที่ได้รับจากการท่องเที่ยวแตกต่างกัน ส่วนนักท่องเที่ยวที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐมในภาพรวมและด้านไม่แตกต่างกัน และนักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐมในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่พึงพอใจแตกต่างกันเฉพาะด้านการไหลเวียนทางการเงิน การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และสิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว

2. สถานการณ์การท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐม ทำการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่า ปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาอย่างต่อเนื่องทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เพราะอยู่ใกล้กรุงเทพฯ การเดินทางสะดวกสบาย สามารถมาด้วยรถยนต์ส่วนตัว หรือรถโดยสารสาธารณะ ซึ่งผู้เข้าชมชน คนในชุมชน และผู้ประกอบการเห็นพ้องกันว่าสถานการณ์การท่องเที่ยวนครปฐมมีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว แต่ภาครัฐต้องให้การสนับสนุนทั้งเรื่องการบริหารจัดการแหล่ง

ท่องเที่ยว งบประมาณ และบุคลากร เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นต้น

ในขณะที่ระบบการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวนครปฐม ปัจจุบันได้รับความร่วมมือจากรัฐบาลผ่านมาทางทรวงท่องเที่ยวและกีฬา พร้อมทั้งองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นต่างๆให้การสนับสนุนต่อเนื่อง แม้กระทั่งปัจจุบันมีผู้ประกอบการเริ่มมีธุรกิจโฮมสเตย์เปิดให้บริการนักท่องเที่ยวในส่วนนี้ยังไม่ได้รับความนิยมมากนัก เนื่องจากสถานที่อยู่ใกล้กรุงเทพฯ มากเกินไป ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางกลับสะดวกกว่า รัฐอาจจะต้องเข้ามาช่วยในเรื่องประชาสัมพันธ์ หรือมีกิจกรรมที่น่าสนใจเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้พักค้างคืนในวัฒนธรรมตำบล นอกเหนือจากวันเสาร์-อาทิตย์เท่านั้น

ส่วนศักยภาพและความพร้อมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stake Holder) อย่างเช่น ตลาดน้ำดอนหวายมีความพร้อมมาก เนื่องจากแบ่งร้านค้าออกเป็นโซนๆ แต่ละโซนจะมีผู้ดูแล เช่น โซนวัด โซนโรงเรียน โซนตลาดชุมชน ทำให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพ และยังรักษาผลประโยชน์ของผู้ประกอบการ เช่น มีผู้ประกอบการรายใหม่เข้ามาขายในพื้นที่ก็จะดูแลประเภทของสินค้าและราคา ให้เป็นธรรมกับร้านค้าด้วยกัน พร้อมสนับสนุนผู้ประกอบการที่เป็นคนพื้นที่ให้เข้ามามีส่วนร่วมโดยให้เข้ามาขายสินค้าการเกษตรพื้นบ้านให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียการท่องเที่ยวนครปฐม พบว่า การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ส่วนใหญ่จะเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมเพื่อความโปร่งใส เช่น การบริหารงานของตลาดน้ำวัดดอนหวายจะมีคณะกรรมการร่วมบริหารงาน จำนวน 15 คนมา

จากผู้แทนวัด ตัวแทนจากตลาด ตัวแทนชุมชน และผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่น ได้แก่ ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เทศบาลตำบล เจ้าอาวาส เป็นต้น ทั้งนี้ การพัฒนาการท่องเที่ยวได้ทำควบคู่กับการพัฒนาคนในชุมชนและให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผน ตัดสินใจ ประเมินผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยว

จากการสัมภาษณ์ นายกเทศมนตรี นายก อบต. ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ การท่องเที่ยวใน จังหวัดนครปฐม รัฐบาล และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีความพึงพอใจในการบริหารงานของผู้บริหารในการเข้ามาดูแลแหล่งท่องเที่ยวต่างๆให้นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกสบายพอสมควร จะมีสถานท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นใหม่ ๆ ที่นักท่องเที่ยวยังไม่รู้จักมาก จะมีปัญหาในการเดินทาง เนื่องจากถนนยังไม่ได้รับการพัฒนาให้ดีเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว อีกทั้งรถสาธารณะยังไม่ถึง ทำให้การเดินทางไปลำบาก ส่วนสถานที่ท่องเที่ยวที่มีอยู่ก่อน การเดินทางจะสะดวกสบาย อีกทั้งสถานที่ท่องเที่ยวยังอยู่ใกล้กัน ไม่ต้องเสียเวลามาหลายครั้ง

อภิปรายผล

ผลจากการศึกษาการจัดการโลจิสติกส์จัดการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การไหลทางกายภาพ (Physical Flow) พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของมิ่งขวัญ เสืองามเยี่ยม (2551) รัชดา เครือทิวา (2555) ศรีณภัทร ช่างบุ (2554) และชายชาญ ปฐมกาญจนนา (2558) ที่ศึกษาต่างพบว่า นักท่องเที่ยวพึงพอใจกับการเดินทางท่องเที่ยว ในประเด็นนี้คุณสวัสดิ์ นิมนองค์

(สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 2559) ผู้ประกอบการเรือ นำเที่ยว “ศรีสวัสดิ์ ย้อนยุค” กล่าวถึง การเดินทางท่องเที่ยวที่ตลาดน้ำดอนหวายมีความสะดวกมาก มีรถโดยสารสาธารณะหลายประเภท อาทิ รถโดยสารปรับอากาศ รถตู้จากศูนย์การค้าพาด้า และมีรถสองแถวประจำทางผ่านหน้าตลาด แต่หากนักท่องเที่ยวขับรถส่วนตัวมาก็สะดวกสบาย มีพื้นที่จอดรถเพียงพอ มีป้ายบอกทางเป็นระยะๆ ชัดเจน นายกเทศมนตรีตำบลบางระทึ อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม (สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 2559) ได้ประสานงานกับชมรมรถถีบขี่ สนามบินดอนเมือง เพื่อเชิญชวนนักท่องเที่ยวมาเที่ยวจังหวัดนครปฐม ส่วนของความปลอดภัยแหล่งเที่ยวนั้นได้รับงบประมาณสนับสนุนติดกล้องวงจรปิด มีเจ้าหน้าที่ตำรวจดูแลความปลอดภัยตลอดเวลาให้บริการสอดคล้องกับที่ Orbasli and Shaw (2004) กล่าวว่า ปัจจัยที่ทำให้นักท่องเที่ยวพึงพอใจ ได้แก่ การออกแบบสถานที่ให้เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยว กำหนดการท่องเที่ยวต้องแน่นอนและตรงเวลา และความสะดวกในการใช้บริการรถสาธารณะ

2. การเคลื่อนไหวด้านสารสนเทศ (Information Flow) พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า นักท่องเที่ยวพึงพอใจมากที่สุดในทุกข้อ ตั้งแต่การจัดทำเอกสารเผยแพร่ การสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ เว็บไซต์ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว และการโฆษณาตามสื่อต่างๆ ซึ่ง คมสัน สุริยะ (2551) กล่าวว่า การให้และรับข้อมูลข่าวสาร เป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่สำคัญของโลจิสติกส์การท่องเที่ยว ข้อมูลข่าวสารทางการท่องเที่ยวมีความสำคัญมาก เพราะจะเป็นคู่มือประกอบการเดินทางเพื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ชักจูงให้ตัดสินใจ

ท่องเที่ยว ชาวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวต้องถูกต้องรวดเร็ว แม่นยำ และทันสมัย (ชนกฤต สังข์เฉย, 2550)

3. การเคลื่อนไหวทางการเงิน (Financial Flow) พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า นักท่องเที่ยวพึงพอใจมากที่สุดในเรื่องของความสะดวกสบายในการชำระเงิน และค่าธรรมเนียมในการเข้าชมสถานที่ต่างๆ ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐมทุกแห่งจะแจ้งรายละเอียดการเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวและอัตราค่าเข้าชมให้นักท่องเที่ยวทราบอย่างชัดเจน เช่น พิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้งไทยเปิดให้ชมทุกวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 09.00-17.30 น. วันเสาร์-อาทิตย์ วันหยุดนักขัตฤกษ์ เวลา 08.30-18.00 น. ค่าเข้าชมผู้ใหญ่ 50 บาท เด็ก 10 บาท พระภิกษุ สามเณร แม่ชี นักบวช นักศึกษาในเครื่องแบบ 20 บาท เป็นต้น ส่วนลานแสดงช้างและจระเข้สามพรานจะกำหนดตารางการแสดงและราคาค่าเข้าชมเช่นกัน ซึ่งเริ่มแสดงตั้งแต่ 12.45-16.50 น. การแสดงหลักๆ จะมีการแสดงจระเข้, มายากล และการแสดงช้างประกอบเสียง ราคาบัตรเข้าชมคนไทย ผู้ใหญ่ 120บาท/คน เด็ก 70บาท/คน สำหรับชาวต่างชาติ ผู้ใหญ่ 600บาท/คน เด็ก 300บาท/คน เป็นต้น

4. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า นักท่องเที่ยวพึงพอใจมากที่สุดในทุกข้อ ตั้งแต่ระบบการคมนาคมขนส่ง ความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ความสะดวกสบายของรถสาธารณะ สอดคล้องกับการศึกษาของ Orbasli and Shaw (2004) ที่พบว่า นักท่องเที่ยวจะพึงพอใจเมื่อได้รับความสะดวกสบายในการใช้บริการรถสาธารณะ และผล

การศึกษาของ รชาดา เครือทิวา (2555) ที่ศึกษาแนวทาง การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในจังหวัดอ่างทอง พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในด้านการคมนาคม ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว และด้านความสะดวกของสถานที่ มิ่งสรรพ์ ชาวสะอาด (2550) กล่าวว่า การจัดการ โลจิสติกส์สำหรับการท่องเที่ยวเป็นการจัดการให้สะดวก ทันเวลา สะดวกสบาย ปลอดภัย ตรงตาม ความต้องการ

5. สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว (Attraction) พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ ชายชาญ ปฐมกาญจนา (2558) และอัครพงศ์ อ้นทอง (2551) ที่ศึกษาการจัดการโลจิสติกส์กับความจงรักภักดีต่อการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า สิ่งดึงดูดใจทางด้านการท่องเที่ยวเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่ทำให้ นักท่องเที่ยวได้รับความพึงพอใจและมีความจงรักภักดีต่อการท่องเที่ยว ทั้งนี้เป็นเพราะนครปฐมมีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ เช่น ที่ตลาดน้ำวัดลำพญา โดยสภาวัฒนธรรมตำบลลำพญาร่วมกับวัดลำพญาเป็นแหล่งรวมพืชผักผลไม้ ผลิตผลทางการ เกษตร เช่น เครื่องจักสาน ผ้าทอ ผ้าย้อมและอาหารราคาถูก มีอาหารไทยจำหน่าย อาทิ ก๋วยเตี๋ยวเรือ ขนมหวาน ขนมเปี๊ยะ ห่อหมก ผักผลไม้ บริเวณหน้าวัดมีปลานานาชนิด เช่น ปลาสรวย ปลากะแห ปลาแรด ปลาเทโพ นอกจากนี้ทางวัดมีบริการจักรยานน้ำ เรือล่องแม่น้ำท่าจีน โดยมีเรือบริการหลายประเภท เช่น เรือแจวโบราณ เรือลาก เรือกระแซง เป็นต้น ตลาดน้ำดอนหวายเป็นตลาดนัดสินค้าทางการเกษตรมีเรือบริการนำเที่ยวชมทิวทัศน์ของสองฝั่งแม่น้ำท่าจีน เป็นต้น

6. ความสะดวกสบายที่ได้รับจากการท่องเที่ยว (Amenity) พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวพึงพอใจในเรื่องของสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ อาทิ ภายในแหล่งท่องเที่ยวต้องพร้อมให้บริการคนชรา คนพิการ มีที่นั่งพักรอ มีสถานที่จอดรถ มีเจ้าหน้าที่ประจำ เป็นต้น นายกเทศมนตรีตำบลบางระทิก (สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 2558) กล่าวถึงแหล่งท่องเที่ยวของตลาดน้ำวัดดอนหวายเป็นตลาดเก่าแก่กว่า 20 ปี ปัจจุบันสถานที่คับแคบ ไม่สามารถขยายพื้นที่ให้บริการได้อีก แต่คณะกรรมการยังคงเอกลักษณ์ของตลาดน้ำให้คงเดิมมากที่สุด โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากการกีฬาและท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐมมาปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในแหล่งท่องเที่ยว จัดหาสถานที่จอดรถเพิ่มเติมเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

ส่วนลานแสดงช้างและฟาร์มจระเข้สามพราน ได้รับการยกย่องว่าสะอาดที่สุดและจัดระบบนิเวศน์ได้เหมาะสมที่สุดแห่งหนึ่งของโลก (By CITES 1991)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

1. จัดทำคู่มือการท่องเที่ยวนครปฐม ทั้งการท่องเที่ยวระยะสั้น (วันเดียว) และแบบพักค้างคืน 2-3 วัน
2. จัดเตรียมความพร้อมของแผนฉุกเฉิน หากมีอุบัติเหตุเกิดขึ้น
3. สภาพถนนภายในแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ดีแล้ว ควรมีการเชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยว และขยายไหล่ทางในบางจุดเพื่อเป็นทางจักรยาน
4. จัดตั้งศูนย์บริการนักท่องเที่ยวทุกแห่ง

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

1. ที่พักรีสอร์ตควรศึกษาว่าควรมีกิจกรรมอะไรให้นักท่องเที่ยวได้ทำในวันธรรมดา
2. ศึกษาโลจิสต์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอื่นๆ แล้วนำมาเปรียบเทียบกัน หากส่วนไหนดีกว่าสามารถเอามาเป็นแบบในการปรับปรุง
3. ควรศึกษาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นใหม่ ในจังหวัดนครปฐมมีปัจจัยใดที่ต่างไปจากแหล่งท่องเที่ยวดั้งเดิม

เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพฯ ครองตำแหน่งจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวยอดนิยม ในช่วงปีใหม่. หนังสือพิมพ์ *The Nation*, วันที่ 22 มกราคม 2558
- คมสัน สุริยะ. (2551). *กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์เรื่องโลจิสติกส์สำหรับการท่องเที่ยว (Conceptual Framework of Tourism Logistics)*. ค้นเมื่อ 22 มกราคม 2559, จาก <http://www.tourismlogistics.com/>
- ชัยธวัช ทองอินทร์. (2549). *กระบวนการทัศน์ของการจัดการโลจิสติกส์สำหรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย*. ค้นเมื่อ มกราคม 2559, จาก: <http://www.thailog.org/research.html>
- ชายชาญ ปฐมกาญจนา. (2558). *แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2550). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS (พิมพ์ครั้งที่ 7)*. กรุงเทพมหานคร: วี. อินเตอร์ พรินท์.
- ไพรัช พิบูลย์รุ่งโรจน์. (2552). *แนวคิดโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยว*. ค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2558, จาก <http://www.tourismlogistics.com/>
- มิ่งขวัญ เสืองามเยี่ยม. (2551). *การศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มิ่งสรรพ์ ขาวสะอาด. (2550). *โลจิสติกส์สำหรับการท่องเที่ยวของประเทศญี่ปุ่น*. สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รชดา เครือทิวา. (2555). *แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในจังหวัดอ่างทอง*. สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตอ่างทอง.
- ศรัณย์ภัทร ช่างบุ. (2554). *การท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม*. เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานสถิติจังหวัดนครปฐม. (2557). *รายงานวิเคราะห์สถานการณ์จังหวัดนครปฐม*. ค้นเมื่อ 23 มกราคม 2559, จาก <http://osthailand.nic.go.th/>
- อัครพงศ์ อ้นทอง. (2551). *การจัดการโลจิสติกส์กับความจงรักภักดีต่อการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่*. เอกสารประกอบการสัมมนาโลจิสติกส์สำคัญต่อการท่องเที่ยวอย่างไร. สถานที่ประชุม Empress Convention Center, The Empress Hotel Chiangmai, วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2551.